

**Fastställande av ny skötselplan för Svanvikens naturreservat,
Nyköpings kommun, Södermanlands län**

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken fastställer länsstyrelsen bilagda skötselplan för Svanvikens naturreservat. Tidigare skötselplan, fastställd 1986-02-14, upphör därmed att gälla.

MOTIVERING

Då den tidigare skötselplanen i många avseenden varit inaktuell, anser länsstyrelsen att det är motiverat motiv att ta fram en ny. Bilagd skötselplan har tagits fram i enlighet med Naturvårdsverkets rekommendationer, där skötselplanen ska utgöra det målstyrande dokumentet. Detaljer i skötseln styrs sedan genom beslut om miljöstöd eller skötselavtal med brukare eller entreprenör.

Skötselplanen har varit på remiss enligt sändelista.

Hans Sandberg

Bilagor

Skötselplan för Svanvikens naturreservat.

Skötselplan för Svanvikens naturreservat

Nyköpings kommun
Södermanlands län

2002-01-30

Syftet med Svanvikens naturreservat

Syftet med reservatet är att bevara och vårda ett från landskapsbildmässiga kulturhistoriska och biologiska synpunkter betydelsefullt område intill Nyköpings tätort så att dess natur- och kulturvärden kan bestå och underhållas.

1. Beskrivning av Svanvikens naturreservat

1.1 Administrativa data

Namn	Svanvikens naturreservat
Skyddsform	Naturreservat (3 juni 1981)
Län	Södermanland
Kommun	Nyköping
Församling	Nikolai
Fastighet	Högbrunn 1:9, Stora Kungsladugården 2:1, Arnö 1:3, Ärilla 3:1, Stora Bergastugan 1:1
Naturgeografisk region	24 = Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken
Kulturgeografisk region	D3 = Skärgården
Ekonomiskt karblad	9H2d
Laga syneförrättning för Kilaån från 1922	

Status:

Natura 2000
Riksobjekt
Kulturprogram
Naturvårdsprogram
Ängs- och hagmarksinventeringen
Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet
Odlingslandskapets bevarandeprogram

Våtmarksinventeringen

Markägare:

Nyköpings kommun
Kenneth Johansson
St. Bergastugan 5025
611 90 NYKÖPING
Statens Fastighetsverk

Förvaltare

Brukare

Bo Fagerlund
Kjell Johansson

Beteckning:

SE0220017
Kulturmiljö D56
N7
80-83A
80-106, 107 klass 1 och 3
80-106, 107A
R 39, natur klass 1, kultur klass 1, sammanvägt
bevarandevärde klass 1
3728, klass 1

Fastighet:

Del av fastighet i Arnö 1:3 och Ärilla 3:1
Stora Bergastugan 1:1

Stora Kungsladugården 2:1 och Högbrunn 1:9

Länsstyrelsen i Södermanland

Fastighet

Högbrunn 1:9
Stora Kungsladugården 2:1 och Högbrunn 1:9

2002-01-30

Per Larsson

Arnö 1:3

Areal

125,5 ha

Markslag, naturtyper och Natura 2000-kodAreal

Äng:

Slåtterängar i låglandet, 6510

56,5 ha

Åkermark:

11,5 ha

Naturbetesmark:

39,8 ha

Enbuskmarker på hedar, 5130

12,5 ha

Rödvenfriskäng

3,5 ha

Trädklädd betesmark

3,8 ha

Betad våtstätteräng

20 ha

Skogsmark:

Lövsumpskog, 9080

5,0 ha

Våtmark:

11,2 ha

Vassbälte

10 ha

Buskrik våtmark

1,2 ha

Övrig mark:

Kilaån

1,5 haPrioriterade bevarandevärden:

Naturtyper

Naturbetesmark med hed-/torrbacksflora
Våtstätteräng
Betad strandäng
Alsumpskog

Landskapselement

Fornlämningar från yngre järnåldern
Grund efter medeltida murad byggnad
Stensatt labyrint
Sentida husgrund
Spår av äldre åkrar och diken
odlingsrösen
Äldre brukningsvägar

Arter

Ljungögontröst, jungfrulin, svartkämpar, kattfot,
knägräs, tofsvipa, rödbena, gulärta, kornknarr,
storspov

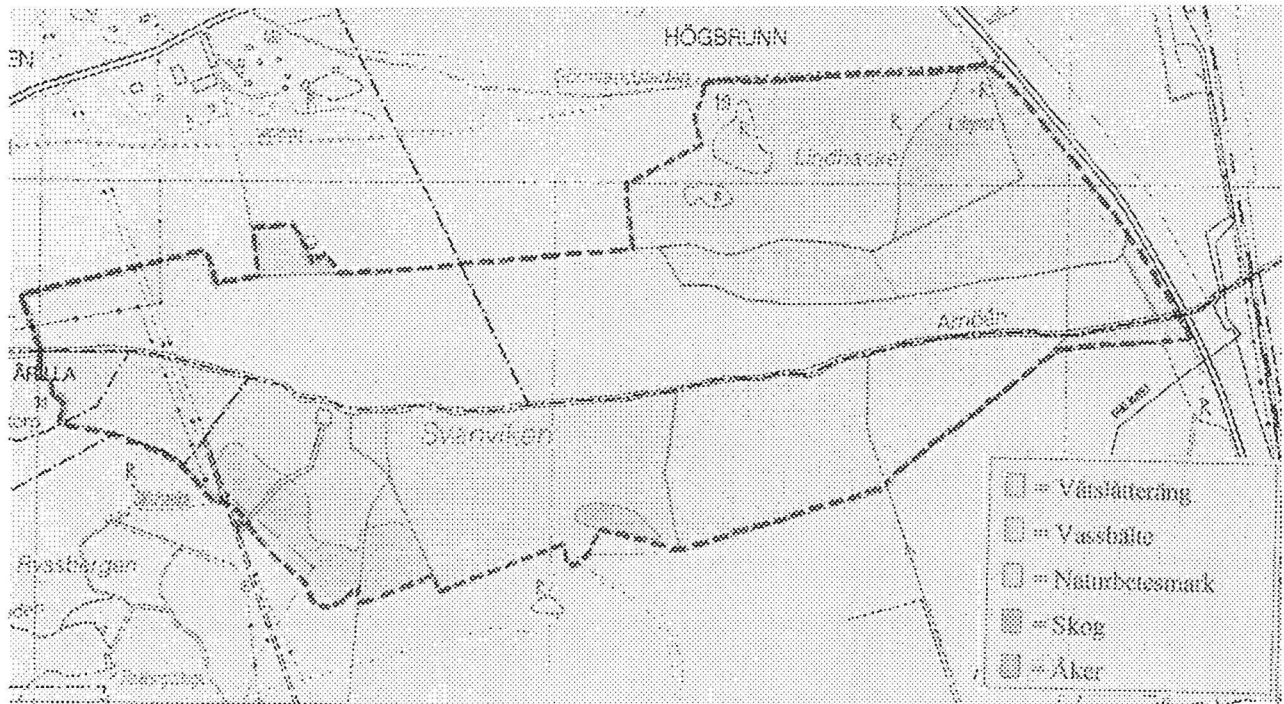
Friluftsliv

Spång, (250 m) med fågelobservationsplats,
handikappstandard, toalett
Sörmlandsleden

2002-01-30

1.2 Historisk och nuvarande markanvändning

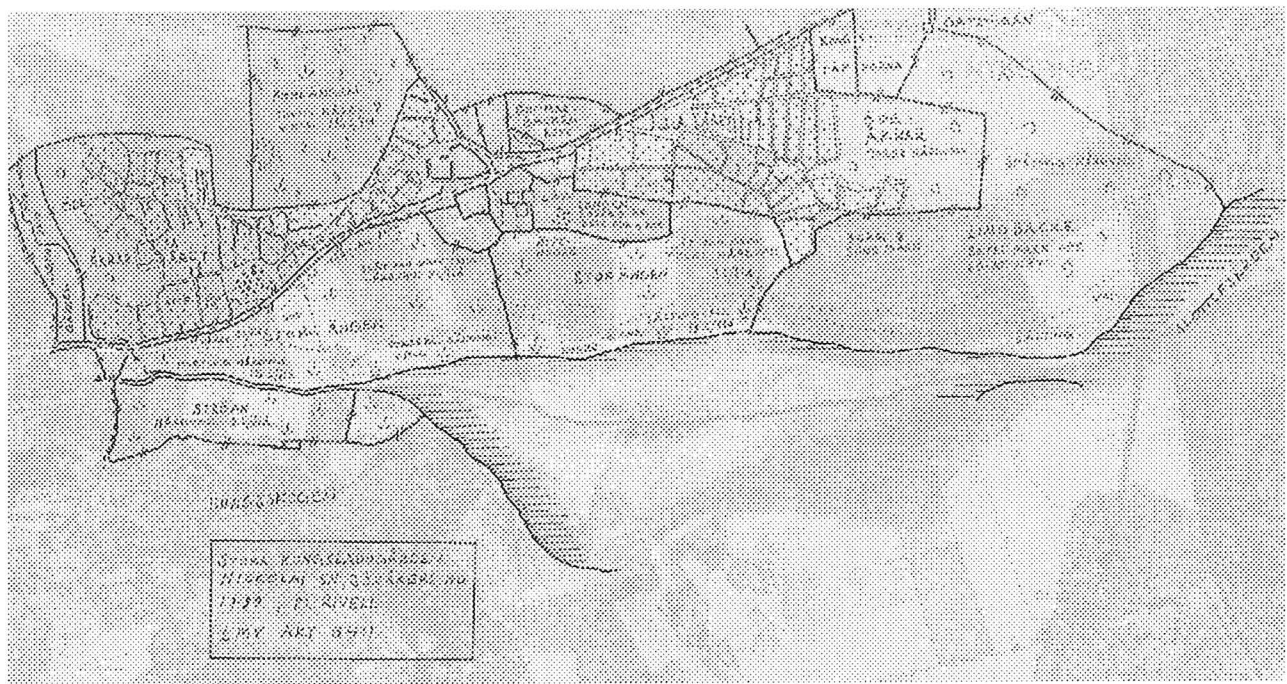
Reservatet består av tre från varandra skilda naturmiljöer; torrbacken Lindbacke, våtmarker Svanviken och en bit åker, belägen mellan våtmarker Svanviken och torrbacken, karta 1.

Karta nr 1 visar reservatsgränsen samt de olika markslagen inom reservatet.

Svanviken utgörs av regelbundet översvämmade sötvattenvåtmarker vilka omger Kilaåns nedre lopp, här kallad Åröån. Rivells ägomätningsskarta från 1729 visar att Svanviken då var en havsvik, karta 2 nedan. Endast små arealer av reservatet var torrlagda, dessa brukades som äng. Vartefter landet steg och viken därmed grundades upp, togs allt mer våtmarker i bruk. I början av 1800-talet avsnördes viken från Östersjön, och blev en sjö. I slutet av 1800-talet övergick man allmänt till vallodling på fast åkermark, för höproduktion, och Svanvikens fuktmarker användes vidare endast som betesmark..

2002-01-30

Karta nr 2: Rivells ägomättningskarta från 1729. Här kan man se havsviken "Svanviken" och Lindbacke, båda hörande till Stora Kungsladugårdens ägor. Åkermarken inom reservatet benämndes "sältingvall", och ingick i en betesfälla med Lindbacke.

Markerna har under senare hälften av 1900-talet betats bristfälligt och sly av al och sälg har tillåtits komma upp. Under åren 1993-94 renoverade man en stor del av våtmarker genom avverkning, stubbfräsning, gräsbränning och betesputsning. Efter det har ängarna brukats enligt traditionell ängsskötsel, med sen slåtter och efterbete.

Lindbacke utgörs av en berg och moränkulle som inlandsisen har format mjukt spolformad. Den karaktäriseras av ett stort antal enar, och en hed- och torrbacksflora som tyder på en kontinuitet av bete under många hundra, kanske tusen år. Lindbacke höjer sig 25 m över omgivande yta och man kan se den som en ö på kartor redan från 500 f. Kr. Trakten är rik på fornlämningar från denna tid, men de äldsta lämningarna på Lindbacke är flera gravfält och spår av en bosättning från yngre järnåldern 500–1000 e Kr. Troligtvis nyttjades marken, redan på den tiden, för bete och smärre åkerbruk. En medeltida fyrkantig stensatt husgrund, och en stensatt labyrinth av obestämd ålder och funktion, finns också här. I västra hörnet av Lindbacke har den mer sentida bebyggelsen "Lindbacken" legat. Små områden på Lindbacke har, enligt skrift och spår i naturen under vissa tider, använts som åker, sannolikt under tidigt 1800-tal.

Lindbacke var enligt kartorna busk- och trädritt fram till slutet av 1800-talet, då skog tilläts växa upp i den östra delen. Den delen ingick då inte i själva betesfällan. Bilder från 1950 visar en, förutom skogen, buskfri kulle. Numera pryds backen av ett stort antal enbuskar, vilka också utgör en del av Lindbackes skönhetsvärde. För tätt med enar bidrar dock till en utarmning av den unika torrbacks- och hedfloran. 1993 skedde en renovering av hagmarken efter ett sporadiskt och för svagt bete under många år. Framförallt enbuskar reducerades kraftigt. Bete sker nu kontinuerligt på Lindbacke som blev skyddat som naturminne redan 1963.

2002-01-30

Åkermarken har under tidigare århundraden använts främst som kulturbete i anslutning till Lindbacke. Åkern används nu för konventionell odling.

1.3 Översiktlig beskrivning av bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Lindbacke har en mycket fin hed- och torrbacksflora med sällsynta arter som ljungögontröst, fältgentiana, låsbräken, spåtistel och småfingerört. De är beroende av en god hävd för sin överlevnad. Många intressanta ängssvampar finns också bl a *Hygrocybe ceracea*, *H. laeta* och *H. nitrata*. De brukade våtsslätterängarna, har en artfattig flora bestående av olika gräs- och starrarter, kalmus och gul svärdslilja, och är främst betydande som rast- och häckningslokal för många fågelgrupper; vadare, andfåglar och gäss. På södra sidan av Kilaån har en klubbalskog tillåtits växa upp. Denna har nu fått kvaliteter tillhörande alsumpskogen och ska därför bevaras. Det tjocka vassbältet som finns i anknytning till alsumpskogen har kvaliteter i sig, som skiljer den ifrån våtsslätterängen. Här trivs arter som sävsparv, rörsångare, sävsångare och vattenrall. Skägges uppträder regelbundet.

Kulturhistoriska bevarandevärden

På Lindbacke finns ett antal fornlämningar i form av; mäktiga gravfält från yngre järnåldern, spår av bosättningar från samma tid och en stensatt labyrinth av okänd ålder och funktion. Spår efter äldre åkrar, diken och odlingsrösen finns bevarade samt grunden efter ett boställe från de senaste århundradena. Utefter reservatsgränsen i sydväst löper en äldre brukningsväg.

Intressen för friluftsliv och forskning

Lindbacke är med sitt tätortsnära läge och sin lockande enbackssprofil ett populärt strövområde och utflyktsmål. Fornlämningarna, den mystiska labyrinthen, den speciella floran samt Svanvikens rika fågelliv, intresserar sannolikt även mer avlägset boende. En spång, med handikappstandard, löper genom alsumpskogen och vassbältet, ut till åfåran, och möjliggör studier av dessa miljöer med dess rika fågelliv. Toalett finns vid spången. Berikande informationstavlor finns på strategiska platser i hela reservatet. Sörmlandsledens etapp 44, passerar förbi Lindbacke på sin väg från St. Kungsladugården och Kolmårdensskogarna in mot Nyköping och civilisationen.

Reservatet, med sina högklassiga naturvärden, ingår i en miljöövervakning där man, med 5-10 års mellanrum, inventerar kärlväxter och fåglar.

Prioriterade bevarandevärden

Det man främst vill bevara med reservatet är; Lindbackes ovanligt rika hed- och torrbacksflora, dess unika fornlämningar, våtsslätterängarna och dess betydelse för många rast- och häckande fågelarter, samt en alsumpskog under utveckling.

Lindbackes flora är ett resultat av långvarigt bete. Det har gett ett stort antal arter som överlag är dåliga på att konkurrera med varandra och därmed kräver en god hävd. En av de mest känsliga arterna här är halvparasiten ljungögontröst. Arten försvinner snabbt vid upphörd hävd, och är en utrotningshotad art i stora delar av landet. Andra hävdberoende växtarter och idag minskande arter är, jungfrulin, svartkämpar, knägräs och kattfot.

2002-01-30

Fornlämningarna består av flera gravfält från yngre järnåldern, med ovanligt mäktiga gravar, och även spår av dåtida bosättningar, en mystisk stensatt labyrinth och grunden till en medeltida murad byggnad uppe på krönet. De öppna våtmarkerängarna är en förutsättning för att arter som tofsvipa, rödbena, gulärta, storspov och kornkrarr skall häcka eller rasta här.

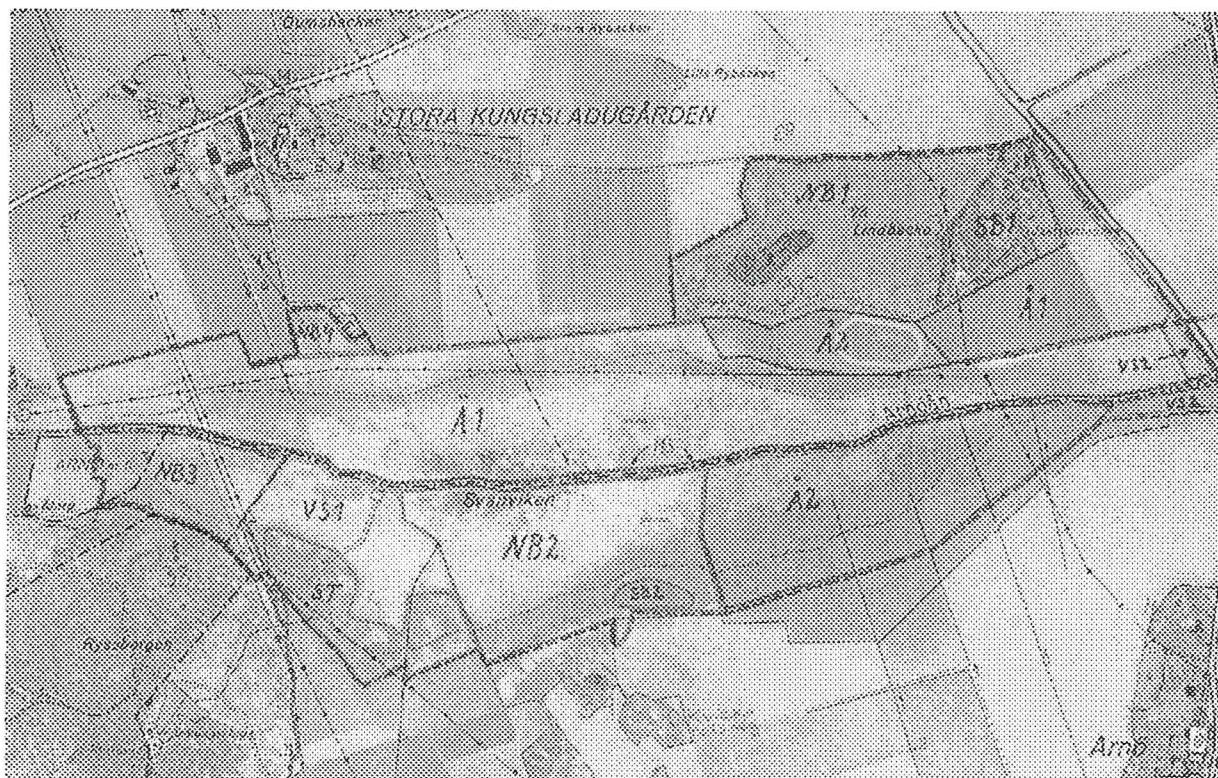
Rangordnade bevarandevärden	Skydds-Status	Internationell status	Nationell status	Regional status	Lokal status	Ingen status
1. Naturbetesmark med hed-/torrbacksflora	Natura 2000	X	X	X	X	
1. Våtmarkeräng	Natura 2000	X	X	X	X	
1. Betad strandäng	Natura 2000	X	X	X	X	
1. Alsumpskog	Natura 2000	X	X	X	X	
1. Arten; kornkrarr	EU:s fågeldirektiv	X	X	X	X	
1. Hävdgynnade växtarter – Ljungögontröst, jungfrulin, svartkämpar, knägräs och kattfot			X	X	X	
1. Rast- och häckningsfåglar på våtmarkerängen - Tofsvipa, rödbena, gulärta och storspov			X	X	X	
1. Fornlämningar och labyrinth	Fornlämningsreg.			X	X	
2. Friluftsliv och turism				X	X	

2. Indelning i skötselområden

Reservatets skötselområden består av sju huvudtyper:

- **NB** - Naturbetesmarker med naturvårdsinriktad betesdrift.
- **Ä** - Ängar med ängsbruk.
- **SB** - Skog med betesdrift och skötsel av träd- och buskskikt.
- **ST** - Skog med begränsad skötsel i träd- och buskskikt.
- **VS** - Våtmarker med någon form av skötsel.
- **Å** - Åkrar med åkerbruk.
- **HS** - Vattenmiljö med någon form av skötsel eller brukande.

2002-01-30

3. Mål och åtgärder för skötselområden

3.1 Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Landskapsnivå

- Arealen *naturlig betesmark*, med ett buskbestånd av en. skall inom Lindbacke utgöra 15 ha.
- Arealen *våtslätteräng* skall uppgå till 56,5 ha.
- Arealen *betad strandäng* skall uppgå till 20 ha.
- Arealen *alsumpskog*, skall uppgå till minst 5 ha.
- Fornlämningarna skall hållas fria från träd och buskar. Labyrinten skall skyddas från djurtramp med en inhägnad.

Samhällsnivå

- Hed- och torrbacksfloran ska ha en utbredning på 12,5 ha.
- Hed- och torrbacksfloran skall hållas på samma artrika nivå som idag eller ytterligare utvecklas. Art/area-analys görs i fasta kvadratmeterrutor, var femte till tionde år. En avvikelse i artantal/kvadratmeter med 20 % kan accepteras.
- Vadarfåglar som nyttjar ängen för rastning och häckning skall gynnas. Antalet individer och arter skall i alla fall inte minska. Inventeringar görs regelbundet.

2002-01-30

Artnivå

- De prioriterade kärlväxterna ljungögontröst, jungfrulin, svartkämpar, knägräs och kattfot skall finnas i livskraftiga populationer. Uppföljning skall ske regelbundet med art/area-analys och frekvensmätning.
- Prioriterade fågelarter skall häcka med minst: tofsvipa 15 par, rödbena 2 par, gulärta 8 par, storspov 1 par och kornknarr 1 par.

3.2 Skötselmål och skötselföreskrifter

Målsättningen med reservatets skötsel är att uppnå de kvalitetsmål som angivits under punkt 3.1. Skötseldetaljerna regleras i ett eller flera beslut om miljöstöd eller skötselavtal med brukare och eventuella entreprenörer. Det är väsentligt att skötseln blir utförd på ett ändamålsenligt och bevarandeariktat sätt.

Generella skötselföreskrifter

- Ängsbruket bedrivs med skärande redskap och efterbete sker omedelbart efter att höet är bärgat. Slåttern får påbörjas tidigast 15 juli. Höet skall transporteras bort efter skörd. Träd och buskar i och omkring ängen hålls efter, då de annars utgör sittplats för jagande kråkfåglar, och vadarnas häckning omintetgörs.
- Betesmarken ska betas hela perioden 1 maj till 30 oktober. I övrigt gäller EU:s miljöstödsregler.

Skötselmål och föreskrifter för skötselområden inom reservatet

- NB1 Torrbacke med naturbete. Ett riktmärke för att hålla god hävd på Lindbacke kan vara 12-14 nöt, av mjölkras, under sommaren samt ytterligare 25-30 nöt för efterbete på våtslätterängen. Enbuskarna bidrar till Lindbackes estetiska värde, men ska hållas i glesa bestånd, då de vid hög täthet hotar den känsliga florán. Nypon och slán får förekomma i begränsade grupper.
- NB2 Strandäng som betas. Betesputsning sker vid behov. Alridán mellan de båda alskogarna avverkas. Denna areal kan även kunna brukas som slätteräng.
- NB3 Strandäng som inte har betats på senare ár. Betesputsning sker vid behov. Al och sälq som kommit upp längs reservatsgränsen, längs åfåran samt kraftledningsgatan avverkas. Trádranden mot bergssluttningen i söder röjs försiktigt, död ved sparas. Den äldre brukningsvägen som löper där hugges fri. Alarna utanför brukningsvägen avverkas. Det äldre staketet tas bort och nytt uppsättes, företrädesvis elstängsel. Prioritet 2. Denna areal skulle även kunna brukas som traditionell slätteräng.
- NB4 Naturbetesmark.
- Ä1 Våtslätteräng. Största möjliga areal, som årets vattennivå tillåter, slås.
- Ä2 Våtslätteräng. Största möjliga areal, som årets vattennivå tillåter, slås. Sly på jordvall, i södra reservatsgränsen, hålls efter.
- SB1 Gles barr- och lövskog som betas. Skogen består av gran, tall, lärk, björk, och asp. Gallring sker vid behov. Vindfällén och nedfallna trädgrenar borttransporteras. I området finns en äldre jaktskyttebana och spår av grustákt.

2002-01-30

- SB2 Alsumpskog, cirka 80 årig, som ingår i betesfälla. Skogens vidare utbredning begränsas.
- ST Alsumpskog, cirka 75-årig, får i stort utvecklas fritt, men man kan på sikt behöva begränsa dess utbredning. Spången ut till fågelobservationsplatsen löper genom skogen.
- VS1 Våtmark dominerad av vass med inslag av lägre veka salixsnår. Området får i stort sett utvecklas fritt men högre buskar och träd hålls efter. Spången leder genom området ut till fågelobservationsplatsen.
- VS2 Våtmark beväxt med buskar. Buskarna skall tillåtas breda ut sig, vara ett skydd för faunan, samt ha en viss skärmeffekt mot Oxelösundsvägen. Träd hålls efter.
- Å1 Åkerbruk. En sprutningsfri zon på 6 meter mot Lindbacke och Svanviken skall, förutsatt brukarens samtycke, finnas. Det vore eftersträvarsvärt om åkermarken kunde odlas ekologiskt.
- Å2 Åkerbruk. En sprutningsfri zon på 6 meter mot Lindbacke och Svanviken skall, förutsatt brukarens samtycke, finnas. Den här delen av åkern kunde med fördel ligga som permanentvall. Tänkbar skötsel vore bete eller traditionellt sen slätter. Eftersträvarsvärt är att åkern odlas ekologiskt.
- HS Kilaån ca 10 m bred. Laga syneförättning finns för Kilaån från 1922. Åfåran skall hållas fri från högre vegetation. Rensning av åfåran får efter samråd med länsstyrelsen (sker vid behov). Enstaka träd väster om utkiksplatsen (fågeltorn) behålls kvar.

4. Information, friluftsliv och turism

Svanviken och Lindbacke skall vara lättillgängliga för besökare, såväl för strövande lokalbefolkning, som för mer långväga gäster, lockade av Lindbackes enbacksprofil med dess spännande kulturhistoria, den unika torrbacksfloran eller fågellivet i Svanviken. Högkvalitativ information om områdets olika värden skall berika besöket. I reservatets södra del finns en handikappanpassad spång som leder genom alsumpskogen och vassbältet, ut till en fågelobservationsplats vid åfåran. Utefter spången finns informationstavlor om växt och djurlivet, ute vid fågelobservationsplatsen, bord och bänkar. Vid spången finns också en toalett. Sörmlandsleden, etapp 44, går igenom reservatet.

- Informationsfoldern om reservatet skall förslagsvis finnas tillgänglig i brevlådor vid informationstavlorna, samt ute på spången.
- Informationsskyltar ska finnas på tre ställen; vid spången i reservatets nordvästra del, vid Stora Kungsladugården och i den östra delen vid Oxelösundsvägen.
- Vägen fram till spången skall uppgrusas och underhållsgrusas.
- Spången med närliggande toalett skall ha regelbunden tillsyn.
- Parkeringsplatsen (nedan Ryssbergen) vid spången skall förbättras.
- Parkeringsmöjligheter bör finnas nordöst om Stora Kungsladugården och bör också finnas i den östra delen vid Oxelösundsvägen.
- Reservatets gränsutmärkning ses över.

2002-01-30

- Jakt får endast bedrivas inom skötselområde NB1, NB3 och SB1.
- Fiske är förbjudet utom på sträckan från Oxelösundsvägens passage över ån och 600 m uppströms.

5. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finansiering
Betesdrift	Årligen	NB1, SB1	Brukaren	1	Miljöstöd
Betesdrift	Årligen	NB2, SB2	Brukaren	1	Miljöstöd
Betesdrift	Årligen	NB3	Brukaren	2	Miljöstöd
Betesdrift	Årligen	NB4	Brukaren	2	Miljöstöd
Angsbruk	Årligen	A1	Brukaren	1	Miljöstöd
Efterbete	Årligen	A1	Brukaren	1	Miljöstöd
Angsbruk	Årligen	A2	Brukaren	1	Miljöstöd
Efterbete	Årligen	A2	Brukaren	1	Miljöstöd
Åkerbruk	Årligen	Å1, Å2	Brukaren	1	
Restaurering	2002	NB2	Nyköpings kommun	2	Nyköpings kommun
Restaurering	2003	NB3	Nyköpings kommun	2	Nyköpings kommun
Förbättring av parkeringsplats vid spången	2002		Nyköpings kommun	1	Länsstyrelsen Nyköpings kommun
Uppgrusning av väg till spång	2002		Nyköpings kommun	1	Länsstyrelsen Nyköpings kommun
Underhållsgrusning	Vid behov		Nyköpings kommun	1	Länsstyrelsen Nyköpings kommun
Underhåll av spång och toalett	1-2 ggr/mån. vår och sommar, 1 ggr/mån. på hösten	ST, VS1	Nyköpings kommun	1	Nyköpings kommun
Iordningst. av p-plats, Kungsladugården	2004		Länsstyrelsen	2	Länsstyrelsen
Uppföljning av skötselmål	Årligen	Samtliga NB och Å	Brukaren	1	
Uppföljning av kvalitetsmål	Var 5-10e år	samtliga	Länsstyrelsen	1	

2002-01-30

6. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

6.1 Årlig dokumentation av skötselåtgärder

Varje år dokumenteras följande:

- Tidpunkt för ängsslåtter
- Datum för betespåsläpp och installning
- Röjningar, areal
- Restaureringar, areal

Vem:

Brukaren
 Brukaren
 Brukare/entreprenör
 Entreprenör

Dokumentationen redovisas till reservatsförvaltaren, länsstyrelsen, som ansvarar för aktiv arkivering av materialet.

6.1 Uppföljning av skötselmål

Uppföljning av skötselmål görs, varje höst, av länsstyrelsen tillsammans med brukaren. Uppföljningen ska göras med gräsmarkslinjal. Blankett för mätningarna finns hos länsstyrelsen.

6.2 Uppföljning av kvalitetsmål

Görs för att ge svar på frågan om bevarandevärdena har den gynnsamma bevarandestatus som avsågs när målen formulerades.

- Mätning av arealer markslag och naturtyper vart 10:e år.
- Frekvensmätning av prioriterade växtarter vart 5:e år.
- Räkning av antalet häckande par av prioriterade fågelarter vart femte år.
- Uppföljning av vegetationsförändringar, inom miljöövervakningen, vart 5:e till 10:e år.

7 Kostnader och finansiering

Åtgärd	Ungefärlig kostnad	Finansiering
Utmärkning av reservatets gränser		Länsstyrelsen
Vägs skyltar (Sv/v vägvisare)		Länsstyrelsen
Iordningställande av parkeringsplats vid spång: -material -arbete		Länsstyrelsen Nyköpings kommun
Uppgrusning av väg till spång samt underhållsgrusning: -material -arbete		Länsstyrelsen Nyköpings kommun
Underhåll av spång samt toalett		Nyköpings kommun
Restaureringar i skötselområde NB2 och NB3		Nyköpings kommun
Stängsling:		

2002-01-30

-Nyuppsättning		Nyköpings kommun
-Material		Länsstyrelsen
-Underhåll		Brukare
Årlig slåtter plus efterbete		Miljöstöd
Årlig betesdrift		Miljöstöd
Ersättning för sprutningsfri zon		Länsstyrelsen
Uppföljning av kvalitetsmål: -Fågelinventering vart femte år -Växtinventering vart femte år -Inventering av vegetationsförändringar vart femte till tionde år		Länsstyrelsen

Referenser:

Aronsson, M. (red.) 1999. *Rödlistade kärlväxter i Sverige –Artfakta*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Ekstam, U. Forshed, N. 1997. *Om hävden upphör*. Naturvårdsverket.

Ekstam, U. & Forshed, N. 1996. *Äldre fodermarker*, sid 116-123. Naturvårdsverket.

Elmhag, J. 2000. *Förslag till skötselplan för blivande naturreservatet Labro Ångar i Nyköpings kommun*. A. naturvård.

Fågelföreningen Tärnan Nyköping/Oxelösund. 1994. *Fågelinventering i Svanviken*. Landsbygdsenheten, länsstyrelsen i Södermanland.

Fågelföreningen Tärnan Nyköping/Oxelösund. 1995. *Fågelinventering i Svanviken*. Landsbygdsenheten, länsstyrelsen i Södermanland.

Lager, L. 2000. *Vegetationsförändringar i Svanvikens naturreservat 1994 till 2000*. Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Lustig H. 1974. *Vegetation på några östsvenska torrbackar*. Fauna och flora 1974:1.

Länsstyrelsen. 1986. *Skötselplan för Svanvikens naturreservat*.

Naturvårdsverket. 2000-04-12. *Naturreservat -Handbok i genomförande och förvaltning*. Opublicerat arbetsmaterial/remissutgåva.

Riksantikvarieämbetet. 1990. *Riksintressanta kulturmiljöer i Sverige*. Beskrivning av riksintresseområde D 56 Arnö – St. Kungsladugården (St. Nikolai sn.).

Rydberg H, m fl. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket.

2002-01-30

Rydberg, H. Vik, P. Vik, R. 1992. *Ängs- och hagmarker i Södermanlands län*. Länsstyrelsen i Södermanland.